

فرم در موسیقی

قرن های هفدهم تا بیستم

تاتيانا سورنونا کورگیان

ترجمه: مسعود ابراهیمی

نشر نای و نی ناشر تخصصی موسیقی

فرم در موسیقی
قرن های هفدهم تا بیستم

تاتیانا سورنونا کورگیان مسعود ابراهیمی

تئنگاری و صفحه آرایی: نای و نی
طرح جلد: نازنین خزان
نوید چاپ: سوم - ۱۴۰۲
شمارگان: ۲۵۰ نسخه

سروشنامه: کورگیان ت. س.
عنوان: فرم در موسیقی قرن های هفدهم تا بیستم
پدیدآور: ت. کورگیان
ترجمه: مسعود ابراهیمی
مشخصات نشر: تهران نای و نی ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری: ۷۶۸ ص
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۵۷۷-۸-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: موسیقی-فرم
موضوع: موسیقی-تجزیه و تحلیل
شناسه افزوده: ابراهیمی، مسعود، - ۱۳۲۳ - مترجم
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۴۹۴/۵۸/۵۸ MT
رده بندی دیویی: ۷۸۱/۸
شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۹۷۲۲۷

فروشگاه نشر نای و نی
تهران، خیابان انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، مجتمع تجاری
فروزنده، طبقه همکف، شماره ۳۰۸
تلفن بخش: ۶۶۴۶۷۱۴۰
تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۷۴۰۵

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به نشر نای و نی است.
هرگونه تکثیر و تولید کلی و جزئی، به هر صورت، چاپ،
فتوگرافی، صوتی، تصویری و الکترونیکی یا دیجیتال بدون مجوز
کتابی ناشر، ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.

فروشگاه اینترنتی: www.nayoney.com

فهرست

۱۸.....	پیشگفتار.....
۲۵.....	علائم اختصاری.....
۲۵.....	علامت گذاری های قراردادی.....
۲۸.....	مقدمه.....
۲۸.....	۱- مفهوم فرم در موسیقی.....
۳۰.....	۲- فرم ها و ژانرهای موسیقایی. استیل.....
	منابع

قسمت اول. فرم های کلاسیک - رومانئیک

۳۵.....	مقدمه.....
۳۵.....	۳- مشخصات کلی.....
۳۷.....	۴- بافت.....
۳۹.....	۵- مترو ریتم.....
۴۰.....	۶- جنبه صدایی - ارتفاعی.....
۴۰.....	۷- تماتیزم.....
۴۱.....	۸- کارکردهای قسمت های فرم موسیقایی.....
۴۳.....	۹- طبقه بندی فرم های کلاسیک - رومانئیک.....

فصل اول. فرم های لید (Liedform) ساده

۴۶.....	۱۰- مشخصات کلی.....
	مبحث ۱. جمله و پررود.
۵۰.....	۱۱- تعریف. طبقه بندی.....
۵۲.....	۱۲- پررود.....
۵۲.....	۱۳- موتیف. سوب موتیف. گروو موتیفی.....
۵۵.....	۱۴- شیوه های گسترش موتیف.....
۵۷.....	۱۵- ترکیب موتیفی جمله و پررود.....
۵۹.....	۱۶- ساختارهای میزانی - تماتیک در جمله و پررود.....
۶۱.....	۱۷- کارکردهای متریک میزان ها در جمله و پررود.....

- ۱۸- کادانس ها. ساختار تال- هارمونیک جمله و پرپود..... ۶۲
- ۱۹- تناسب ملودیک- هارمونیک و ساختاری جمله ها در پرپود..... ۶۶
- ۲۰- مربعی بودن و غیر مربعی بودن در پرپود..... ۶۹
- ۲۱- شیوه های برهم زدن مربعی بودن در پرپود..... ۷۰
- ۲۲- پرپود از سه جمله..... ۷۶
- ۲۳- میزان گرافیکی و متریک..... ۷۷
- ۲۴- پرپودهای کاهش یافته و افزایش یافته..... ۸۱
- ۲۵- جمله بزرگ..... ۸۳
- ۲۶- غیرمربعی بودن در جمله بزرگ..... ۸۵
- ۲۷- جمله بزرگ افزایش یافته و کاهش یافته..... ۸۷
- ۲۸- جمله بزرگ با ساختار غیر ثر ماتیر..... ۸۹
- ۲۹- جمله کوچک..... ۹۱
- ۳۰- تکرار پرپود و جمله..... ۹۱
- ۳۱- پرپود مرکب..... ۹۲
- ۳۲- مقدمه و پایان برای پرپود و جمله..... ۹۳
- تکالیف برای آنالیز..... ۹۷
- مثال های تکمیلی..... ۱۰۰
- تمرینات عملی..... ۱۰۲
- مبحث ۲. فرم دوقسمتی ساده**
- ۳۳- توضیحات کلی. طبقه بندی..... ۱۰۵
- ۳۴- قسمت اول..... ۱۰۶
- ۳۵- قسمت دوم فرم بدون رهبریز در تناسب با قسمت اول..... ۱۰۶
- ۳۶- فرم قسمت دوم..... ۱۰۹
- ۳۷- قسمت دوم فرم دارای رهبریز..... ۱۱۳
- ۳۸- تکرار قسمت ها..... ۱۱۶
- ۳۹- پرپود دوقسمتی..... ۱۱۶
- ۴۰- مقدمه و پایان در فرم دوقسمتی ساده..... ۱۱۷
- تکالیف برای آنالیز..... ۱۱۸
- تمرینات عملی..... ۱۱۹
- مبحث ۳. فرم سه قسمتی ساده**

۴۱-	مشخصات کلی. طبقه بندی.....	۱۲۰
۴۲-	قسمت اول.....	۱۲۱
۴۳-	قسمت دوم (میانه) در تناسب با قسمت اول.....	۱۲۱
۴۴-	ساختمان و ترکیب هارمونیک میانه.....	۱۲۳
۴۵-	ترکیب تماتیک میانه و روش های فعالیت تماتیک.....	۱۲۵
۴۶-	فرم میانه.....	۱۲۷
۴۷-	قسمت سوم- رپریز.....	۱۳۲
۴۸-	تکرار قسمت ها.....	۱۳۶
۴۹-	فرم سه قسمتی ساده دوبل (دوتانی).....	۱۳۶
۵۰-	پریود سه قسمتی.....	۱۳۸
۵۱-	مقدمه و کُدا.....	۱۴۰
۵۲-	فرم های مشتق شده از فرم های ساده دو و سه قسمتی.....	۱۴۰
	تکالیف برای آنالیز.....	۱۴۲
	تمرینات عملی.....	۱۴۴

فصل دوم. فرم واریاسیون

۵۳-	مشخصات کلی. طبقه بندی.....	۱۴۵
	مبحث ۴. واریاسیون روی ملودی ثابت	
۵۴-	تعریف. کاربرد.....	۱۴۷
۵۵-	تم واریاسیون ها.....	۱۴۷
۵۶-	روش های واریاسیون.....	۱۴۸
۵۷-	واریاسیون های سخت و آزاد روی ملودی ثابت.....	۱۵۰
۵۸-	فرم کوپلتی.....	۱۵۱
۵۹-	فرم «کوپلتی - واریاسیونی» و «کوپلتی - واریاتی».....	۱۵۲
	مبحث ۵. واریاسیون های فیگوراسیونی	
۶۰-	تعریف. کاربرد.....	۱۵۴
۶۱-	تم واریاسیون ها.....	۱۵۴
۶۲-	روش واریاسیون فیگوراسیونی.....	۱۵۶
۶۳-	واریاسیون های فیگوراسیونی سخت و آزاد.....	۱۵۸
	مبحث ۶. واریاسیون های «ژانری - ویژه» (Characteristic)	

۶۴- تعریف. کاربرد.....	۱۵۹
۶۵- تم واریاسیون‌ها.....	۱۵۹
۶۶- روش واریاسیون ژانری- ویژه.....	۱۵۹
۶۷- واریاسیون‌های ژانری- ویژه سخت و آزاد.....	۱۶۱
۶۸- واریاسیون‌های دوتایی (دوبل) و سه‌تایی (تریپل).....	۱۶۲
۶۹- سازماندهی کل در سیکل‌های واریاسیونی.....	۱۶۲
تکالیف برای آنالیز.....	۱۶۹
تمرینات عملی.....	۱۷۰

فصل سوم: فرم‌های لید ترکیبی (مرب)

۷۰- مشخصات کلی. طبقه‌بندی.....	۱۷۱
مبحث ۷. فرم سه‌قسمتی ترکیبی	
۷۱- تعریف. کاربرد.....	۱۷۲
۷۲- قسمت اول.....	۱۷۳
۷۳- قسمت میانه- تریو.....	۱۷۵
۷۴- رپریز.....	۱۷۷
۷۵- تکرار قسمت‌ها.....	۱۷۸
۷۶- سه‌قسمتی ترکیبی با دو تریو.....	۱۷۸
۷۷- مقدمه و کُدا.....	۱۷۹

مبحث ۸. فرم دو قسمتی ترکیبی

۷۸- تعریف. کاربرد.....	۱۸۰
۷۹- ساختمان قسمت‌ها.....	۱۸۰
۸۰- تناسب قسمت‌ها.....	۱۸۱

مبحث ۹. فرم‌های ترکیبی چند تمی

۸۱- تعریف. کاربرد.....	۱۸۳
۸۲- قواعد ساخت.....	۱۸۳
تکالیف برای آنالیز.....	۱۸۵
تمرینات عملی.....	۱۸۶

فصل چهارم. فرم های ژوندو

- ۸۳- مشخصات کلی. طبقه بندی ۱۸۷
- مبحث ۱۰. ژوندوی کوچک

- ۸۴- ژوندوی یک تمی ۱۸۸
- ۸۵- ژوندوی دو تمی: تعریف. کاربرد ۱۹۰
- ۸۶- تم اصلی در ژوندوی دو تمی ۱۹۱
- ۸۷- تم فرعی در ژوندوی دو تمی ۱۹۱
- ۸۸- ساختمان ژوند (Gang) ها ۱۹۴
- ۸۹- تکرار تم ها در ژوندوی دو تمی فرد ۱۹۹
- ۹۰- ژوندوی دو تمی زوج ۲۰۰
- ۹۱- مقدمه و کُدا ۲۰۲
- تکالیف برای آنالیز ۲۰۳
- تمرینات عملی ۲۰۴
- مبحث ۱۱. ژوندوی بزرگ

- ۹۲- تعریف. طبقه بندی. کاربرد ۲۰۵
- ۹۳- ژوندوی بزرگ منظم ۲۰۶
- ۹۴- ژوندوی بزرگ منظم با تکرار تم های فرعی ۲۱۲
- ۹۵- ژوندوی بزرگ نامنظم ۲۱۶
- ۹۶- مقدمه و کُدا ۲۱۷
- تکالیف برای آنالیز ۲۱۹
- تمرینات عملی ۲۲۰

فصل پنجم. فرم سونات

- ۹۷- تعریف. طبقه بندی. کاربرد ۲۲۱
- مبحث ۱۲. فرم سونات در اولین آلگروی سیکل سونات - سمفونیک
- ۹۸- مشخصات کلی ۲۲۲
- ۹۹- اکسپوزیسیون. مشخصات کلی ۲۲۴
- ۱۰۰- بخش (Part) اصلی ۲۲۶
- ۱۰۱- بخش رابط ۲۳۲

۲۴۱.....	۱۰۲- بخش فرعی.....
۲۵۱.....	۱۰۳- رَوند: میانِ بخشِ فرعی و پایانی.....
۲۵۳.....	۱۰۴- بخش پایانی.....
۲۵۹.....	۱۰۵- دولپمان. مشخصات کلی.....
۲۶۰.....	۱۰۶- ساختمانِ نُتال- هارمونیکِ دولپمان.....
۲۶۴.....	۱۰۷- ترکیبِ تماتیکِ دولپمان و روشِ های گسترشِ تماتیک.....
۲۶۹.....	۱۰۸- فرمِ دولپمان.....
۲۷۴.....	۱۰۹- رپریز. مشخصات کلی.....
۲۷۴.....	۱۱۰- تغییراتِ هارمونیک، تماتیک و ساختاری در رپریز.....
۲۸۴.....	۱۱۱- انواعِ خاصِ رپریز.....
۲۸۷.....	۱۱۲- مقدمه.....
۲۹۱.....	۱۱۳- کُدا.....
۲۹۶.....	تکالیف برای آنالیز.....
۲۹۷.....	تمریناتِ عملی.....

مبحث ۱۳. فرمِ سونات در سایرِ موومان‌های سیکلِ سونات- سمفونیک

و خارج از فرم‌های سیکلیک

۲۹۸.....	۱۱۴- فرمِ سونات در فینالِ سیکلِ سونات- سمفونیک.....
۳۰۰.....	۱۱۵- فرمِ سونات در موومانِ آهسته سیکلِ سونات- سمفونیک.....
۳۰۱.....	۱۱۶- فرمِ سونات در نمونه و اسکرِتسوی سیکلِ سونات- سمفونیک.....
۳۰۳.....	۱۱۷- فرمِ سونات در دیگرِ ژانر.....
۳۰۵.....	تکالیف برای آنالیز.....

مبحث ۱۴. انواعِ فرمِ سونات

۳۰۶.....	۱۱۸- سوناتین (سوناتِ بدونِ دولپمان).....
۳۰۸.....	۱۱۹- فرمِ سونات با اکسپوزیسیونِ دوتایی (دوبل اکسپوزیسیون).....
۳۱۲.....	تکالیف برای آنالیز.....

فصل ششم. فرم‌های مختلط و آزاد

مبحث ۱۵. فرم‌های مختلط

۳۱۳.....	۱۲۰- تعریف. طبقه‌بندی.....
۳۱۴.....	۱۲۱- فرم‌های مختلطِ ثابت: رَوندو- سونات.....

۱۲۲- فرم‌های مختلط ثابت: سونات با اپیزود به جای دولپمان.....	۳۱۹
۱۲۳- فرم‌های مختلط غیر ثابت	۳۲۳
۱۲۴- فرم‌های متضاد ترکیبی	۳۳۲
تکالیف برای آنالیز.....	۳۳۵
مبحث ۱۶. فرم‌های آزاد	
۱۲۵- تعریف. طبقه‌بندی. کاربرد	۳۳۶
۱۲۶- اصول ساختمان فرم‌های آزاد	۳۳۷
تکالیف برای آنالیز.....	۳۳۹

فصل هفتم. فرم‌های سیکلیک

۱۲۷- تعریف. طبقه‌بندی.....	۳۴۰
مبحث ۱۷. سیکل‌های سازی	
۱۲۸- سیکل سونات - سمفونیک.....	۳۴۰
۱۲۹- سیکل‌ها از نوع سونیت	۳۵۱
تکالیف برای آنالیز.....	۳۵۳
مبحث ۱۸. سیکل‌های آوازی	
۱۳۰- سیکل‌های کانتات - اوراتوریو	۳۵۴
۱۳۱- سیکل‌های آوازی مجلسی	۳۵۴
تکالیف برای آنالیز.....	۳۵۶
مبحث ۱۹. سیکل‌های صحنه‌ای	
۱۳۲- اپرا.....	۳۵۶
۱۳۳- باله	۳۵۸
تکالیف برای آنالیز.....	۳۵۹

منابع

قسمت دوم. فرم‌ها در موسیقی قرن هفدهم - نیمه اول قرن هجدهم

مقدمه.....	۳۶۷
۱۳۴- مشخصات کلی	۳۶۷
۱۳۵- بافت	۳۶۹
۱۳۶- مترو ریتم	۳۷۰

- ۱۳۷- جنبه صدایی - ارتفاعی ۳۷۱
- ۱۳۸- تماتیزم ۳۷۱
- ۱۳۹- کارکردهای قسمت های فرم موسیقایی ۳۷۲
- ۱۴۰- طبقه بندی فرم های موسیقایی ۳۷۴

فصل هشتم. فرم های کوچک

- ۱۴۱- مشخصات کلی. طبقه بندی ۳۷۶
- مبحث ۲۰. فرم یک قسمتی باروکی
- ۱۴۲- طبقه بندی. کاربرد ۳۷۷
- ۱۴۳- فرم یک قسمتی از نوع بسط ۳۷۷
- ۱۴۴- انواع دیگر فرم یک قسمتی باروکی ۳۸۱
- تکالیف برای آنالیز ۳۸۲

مبحث ۲۱. فرم دو قسمتی باروکی

- ۱۴۵- طبقه بندی. کاربرد ۳۸۳
- ۱۴۶- فرم دو قسمتی از نوع بسط ۳۸۳
- ۱۴۷- سایر انواع فرم دو قسمتی باروکی ۳۹۰
- ۱۴۸- رپریزی بودن و سوناتا بودن در فرم دو قسمتی ۳۹۲
- تکالیف برای آنالیز ۳۹۴

مبحث ۲۲. فرم های سه قسمتی و چند قسمتی باروکی

- ۱۴۹- طبقه بندی. کاربرد ۳۹۵
- ۱۵۰- فرم سه قسمتی باروکی ۳۹۵
- ۱۵۱- فرم چند قسمتی باروکی ۳۹۹
- تکالیف برای آنالیز ۴۰۱

فصل نهم. فرم های ترکیبی

- ۱۵۲- تعریف. طبقه بندی ۴۰۲

مبحث ۲۳. فرم های دو قسمتی و سه قسمتی ترکیبی

- ۱۵۳- مشخصات کلی. کاربرد ۴۰۲
- ۱۵۴- فرم سه قسمتی ترکیبی ۴۰۳
- ۱۵۵- فرم دو قسمتی ترکیبی ۴۰۵

- تکالیف برای آنالیز..... ۴۰۶
- مبحث ۲۴. فرم های ترکیبی - متضاد
- ۱۵۶- مشخصات کلی. طبقه بندی..... ۴۰۶
- ۱۵۷- فرم های مختلط هموفونیک - پلی فونیک از نوع متضاد - ترکیبی..... ۴۰۷
- ۱۵۸- فرم های متضاد- ترکیبی هموفونیک- هارمونیک..... ۴۰۹
- تکالیف برای آنالیز..... ۴۱۰

فصل دهم. فرم واریاسیون

- ۱۵۹- مشخصات کلی. کاربرد..... ۴۱۱
- مبحث ۲۵. واریاسیون روی باسو استیناتو (basso ostinato)
- ۱۶۰- تعریف. کاربرد..... ۴۱۲
- ۱۶۱- تم..... ۴۱۳
- ۱۶۲- ساختمان بخش های صدایی بالایی و سازماندهی کل..... ۴۱۴
- تکالیف برای آنالیز..... ۴۱۶
- مبحث ۲۶. بازپردازی کُرال
- ۱۶۳- تعریف. کاربرد..... ۴۱۶
- ۱۶۴- طبقه بندی..... ۴۱۷
- ۱۶۵- فرم کل..... ۴۲۰
- تکالیف برای آنالیز..... ۴۲۴

فصل یازدهم. فرم های حاوی رفرن (refrain) یا ریتورنلو (ritornello)

- ۱۶۶- مشخصات کلی. طبقه بندی..... ۴۲۴
- مبحث ۲۷. ژوندوی کوپلتی
- ۱۶۷- تعریف. کاربرد..... ۴۲۵
- ۱۶۸- رفرن..... ۴۲۶
- ۱۶۹- کوپلت ها..... ۴۲۷
- ۱۷۰- ژوندوی کوپلتی به طور کلی..... ۴۳۰
- تکالیف برای آنالیز..... ۴۳۲
- مبحث ۲۸. فرم کنسرتو
- ۱۷۱- تعریف. کاربرد..... ۴۳۳

۱۷۲- تم	۴۳۴
۱۷۳- اینترمدیاها	۴۳۶
۱۷۴- فرم کنسرتو به طور کلی	۴۳۹
تکالیف برای آنالیز	۴۴۸

فصل دوازدهم. فرم سونات قدیمی

۱۷۵- تعریف. طبقه بندی	۴۴۹
مبحث ۲۹. فرم سونات باروکی از نوع بسط	
۱۷۶- مشخصات کلی. کاربرد	۴۵۰
۱۷۷- اکسپوزیسیون	۴۵۰
۱۷۸- بخش گسترش دهنده و پایانی	۴۵۳
تکالیف برای آنالیز	۴۵۵
مبحث ۳۰. فرم سونات پیش کلاسیک	
۱۷۹- مشخصات کلی. کاربرد	۴۵۵
۱۸۰- اکسپوزیسیون	۴۵۶
۱۸۱- دولپمان و رپریز	۴۶۲
تکالیف برای آنالیز	۴۶۵

فصل سیزدهم. فرم های آوازی

۱۸۲- مشخصات کلی	۴۶۶
مبحث ۳۱. فرم های کُرال پروتستانی	
۱۸۳- تعریف. کاربرد	۴۶۶
۱۸۴- واژه و موسیقی در کُرال پروتستانی	۴۶۷
۱۸۵- فرم بار (Bar) و سایر فرم های کُرال پروتستانی	۴۶۸
تکالیف برای آنالیز	۴۷۱
مبحث ۳۲. فرم های آریا	
۱۸۶- مشخصات کلی	۴۷۱
۱۸۷- فرم های کوچک در آریا	۴۷۳
۱۸۸- فرم های واریاسیونی در آریا	۴۷۷
۱۸۹- فرم کنسرتو در آریا	۴۷۹

- ۱۹۰- فرم سونات قدیمی در آریا ۴۸۱
- ۱۹۱- آریا داکاپو (Da capo) ۴۸۴
- تکالیف برای آنالیز ۴۸۹

فصل چهاردهم. فرم‌های سیکلیک

- ۱۹۲- مشخصات کلی ۴۹۰
- مبحث ۳۳. سیکل‌های سازی
- ۱۹۳- مشخصات کلی ۴۹۰
- ۱۹۴- سیکل‌ها از نوع پرلود و فوگ ۴۹۱
- ۱۹۵- سونیت ۴۹۲
- ۱۹۶- سونات ۴۹۳
- ۱۹۷- کنسرتو ۴۹۴
- تکالیف برای آنالیز ۴۹۵
- مبحث ۳۴. سیکل‌های آوازی
- ۱۹۸- مشخصات کلی ۴۹۶
- ۱۹۹- مس ۴۹۷
- ۲۰۰- پاسیون‌ها و اوراتوریو ۵۰۰
- ۲۰۱- کانتات ۵۰۲
- تکالیف برای آنالیز ۵۰۵
- مبحث ۳۵. اپرا
- ۲۰۲- تعریف. اصل طبقه‌بندی ۵۰۶
- ۲۰۳- بررسی سیکل‌های اپرایی عمده ۵۰۶
- تکالیف برای آنالیز ۵۰۹
- منابع

قسمت سوم. فرم‌ها در موسیقی قرن بیستم مقدمه

- ۲۰۴- مشخصات کلی ۵۱۶
- ۲۰۵- بافت ۵۱۷
- ۲۰۶- جنبه صدایی - ارتقاعی ۵۱۸

۵۱۹.....	۲۰۷- مترو ریتم.....
۵۲۰.....	۲۰۸- تماتیزم.....
۵۲۰.....	۲۰۹- کارکردهای قسمت‌های فرم موسیقایی و گونه‌های تشریح.....
۵۲۱.....	۲۱۰- اصول طبقه‌بندی فرم‌های موسیقایی.....

فصل پانزدهم. فرم‌های موسیقایی در شرایط ثنالیته کروماتیک و تکنیک مرکز

۵۲۳.....	۲۱۱- مفاهیم ثنالیته کروماتیک و تکنیک مرکز.....
	مبحث ۳۶. فرم‌های نوع کلاسیک- رومانیتیک
۵۲۵.....	۲۱۲- مشخصات کلی.....
۵۲۶.....	۲۱۳- فرم‌های لید.....
۵۳۱.....	۲۱۴- فرم‌های زوندو.....
۵۳۴.....	۲۱۵- فرم سونات.....
	مبحث ۳۷. فرم‌های آکلاسیک
۵۳۸.....	۲۱۶- مشخصات کلی.....
۵۳۸.....	۲۱۷- فرم‌های مبتنی بر تماتیزم غیرستی.....
۵۴۱.....	نکالیف برای آنالیز.....

فصل شانزدهم. فرم‌های موسیقایی در شرایط ننومدالیه

۵۴۲.....	۲۱۸- مفهوم ننومدالیه.....
	مبحث ۳۸. فرم‌های نوع کلاسیک- رومانیتیک
۵۴۵.....	۲۱۹- مشخصات کلی.....
۵۴۶.....	۲۲۰- فرم‌های لید.....
۵۵۰.....	۲۲۱- فرم‌های زوندو.....
۵۵۱.....	۲۲۲- فرم سونات.....
	مبحث ۳۹. فرم‌های آکلاسیک
۵۵۳.....	۲۲۳- مشخصات کلی.....
۵۵۳.....	۲۲۴- فرم‌ها با جهت‌گیری غیر کلاسیک.....
۵۵۵.....	۲۲۵- فرم‌های نو.....
۵۵۷.....	نکالیف برای آنالیز.....

فصل هفدهم. فرم‌های موسیقایی در شرایط سری‌ای بودن و سریالیه

۵۵۸.....	۲۲۶- مفاهیم سری ای بودن و سریالیت
	مبحث ۴۰. فرم های نوع کلاسیک- روماتیک
۵۶۴.....	۲۲۷- مشخصات کلی
۵۶۷.....	۲۲۸- فرم های لید
۵۷۷.....	۲۲۹- فرم های ژوندو
۵۸۱.....	۲۳۰- فرم سونات
	مبحث ۴۱. فرم های آکلاسیک
۵۸۴.....	۲۳۱- مشخصات کلی
۵۸۵.....	۲۳۲- فرم های سری ای نُو
۵۹۰.....	۲۳۳- فرم های سریالی نُو
۵۹۳.....	تکالیف برای آنالیز

فصل هجدهم. فرم های موسیقایی در شرایط سونوریکا و آله آتوریکا

۵۹۴.....	۲۳۴- مفاهیم سونوریکا و آله آتوریکا
	مبحث ۴۲. فرم های نوع کلاسیک- روماتیک
۵۹۸.....	۲۳۵- مشخصات کلی
۶۰۰.....	۲۳۶- فرم های لید
۶۰۱.....	۲۳۷- فرم های ژوندو
۶۰۴.....	۲۳۸- فرم سونات
	مبحث ۴۳. فرم های آکلاسیک
۶۰۸.....	۲۳۹- مشخصات کلی
۶۰۹.....	۲۴۰- فرم های سونوری نُو
۶۱۴.....	۲۴۱- فرم های آله آتوری نُو
۶۱۶.....	تکالیف برای آنالیز

منابع

ضمیمه: ارتباط شماره گذاری های سونات های ذکر شده اسکارلاتی در چاپ های مختلف

۶۲۴.....	ضمیمه نُت ها
----------	--------------

۵۵۸.....	۲۲۶- مفاهیم سری‌ای بودن و سریالیت
	مبحث ۴۰. فرم‌های نوع کلاسیک- روماتیک
۵۶۴.....	۲۲۷- مشخصات کلی
۵۶۷.....	۲۲۸- فرم‌های لید
۵۷۷.....	۲۲۹- فرم‌های ژوندو
۵۸۱.....	۲۳۰- فرم سونات
	مبحث ۴۱. فرم‌های آکلاسیک
۵۸۴.....	۲۳۱- مشخصات کلی
۵۸۵.....	۲۳۲- فرم‌های سری‌ای نو
۵۹۰.....	۲۳۳- فرم‌های سریالی نو
۵۹۳.....	تکالیف برای آنالیز

فصل هجدهم. فرم‌های موسیقایی در شرایط سونوریکا و آله‌آتوریکا

۵۹۴.....	۲۳۴- مفاهیم سونوریکا و آله‌آتوریکا
	مبحث ۴۲. فرم‌های نوع کلاسیک- روماتیک
۵۹۸.....	۲۳۵- مشخصات کلی
۶۰۰.....	۲۳۶- فرم‌های لید
۶۰۱.....	۲۳۷- فرم‌های ژوندو
۶۰۴.....	۲۳۸- فرم سونات
	مبحث ۴۳. فرم‌های آکلاسیک
۶۰۸.....	۲۳۹- مشخصات کلی
۶۰۹.....	۲۴۰- فرم‌های سونوری نو
۶۱۴.....	۲۴۱- فرم‌های آله‌آتوری نو
۶۱۶.....	تکالیف برای آنالیز

منابع

	ضمیمه: ارتباط شماره‌گذاری‌های سونات‌های ذکرشده اسکارلاتی در چاپ‌های مختلف
۶۲۴.....	ضمیمه نت‌ها

پیشگفتار

در این کتاب، کوششی برای ارائه تصویری کلی از فرم‌سازی در دورهٔ نو به عمل آمده است. با آنکه تاریخ آموزش فرم موسیقایی (به معنای امروزی کلمه) بیش از دو قرن سابقه دارد، اما نباید گفت که تئوری فرم این دوره کامل شده است. از سوی دیگر، وضعیت کنونی علم موسیقایی اجازه می‌دهد کتابی را تدوین کرد که اگر هم از لحاظ واقع‌شناسی (factology) جامع نیست (که در این صورت مستلزم چندین جلد کتاب می‌بود)، اما در هر صورت محرک‌های اصلی فرم‌سازی (هارمونیک، متریک، تماتیک) و اصول وابسته به آنها، همچنین ساختمان معین فرم‌ها در مراحل مختلف تاریخی (باروک، کلاسیک - روماتیک، معاصر به معنای وسیع کلمه) را در نظر می‌گیرد. اطلاعات لازم برای این کار با تلاش بسیاری از دانشمندان در دوره‌های مختلف به دست آمده است. مراحل اصلی پیشرفت اندیشهٔ تئوریک در بُعد مورد نظرمان را می‌توانیم به ترتیب زیر مشخص کنیم.

۱۸۲۶- چاپ جلد دوم «رساله در باب کمپوزیسیون موسیقایی عالی» اثر «آ. رایشا»^۱، که بخش دهم آن برای اولین بار به توصیف به حد کافی سیستماتیک مهم‌ترین فرم‌های موسیقایی می‌پردازد: فرم «دوقسمتی بزرگ» (یعنی سونات طبق اصطلاح‌شناسی امروزی)، «سه‌قسمتی بزرگ» (یعنی سه‌قسمتی ترکیبی)، ژوندو، واریاسیون، فرم‌های نمونه (که به عنوان «دوقسمتی کوچک» تفسیر می‌شود) و فرم آزاد، یا فرم فانتزی.

۱۸۴۷-۱۸۳۷- چاپ «آموزش کمپوزیسیون موسیقایی» اثر «آ.ب. مارکس»^۲، که در آن مهم‌ترین انواع فرم‌ها تعیین می‌شوند، یعنی: فرم‌های لید و فرم واریاسیون، ژوندو (در پنج نوع آن با

^۱ Reicha A. Traite' de haute composition musicale. V. 1-2. Paris, 1824-1826.

ترجمهٔ این رساله به زبان روسی در این کتاب موجود است: ب. و. میلنیک. رساله در باب کمپوزیسیون موسیقایی عالی اثر آنتونین رایشا (تئوری و پراکتیک موسیقایی در فرانسه قرن نوزدهم). رسالهٔ دکترای مسکو، ۱۹۹۲. ضمیمه.

^۲ Marx A.B. Die Lehre von der musikalischen komposition. Bd. I-N. Leipzig. 1837-1847

شرح مفصل مضمون بخش‌های مربوط به فرم (پراکنده در سه جلد اول) به زبان روسی در کتاب زیر آمده است: د. گ. لومیتف. «تئوری فرم کلاسیک در آموزش کمپوزیسیون» اثر آ.ب. مارکس و سنت‌های آن در علم موسیقایی روسی. پلین‌نامه. MGK. 1996.

قرن‌های هفدهم تا بیستم ۱۹

تقسیم‌بندی کلی به ژاندهای کوچک و بزرگ) و سونات، که تمام آنها، به هر صورت، از فرم‌های اولیه اصلی (satz) به عنوان کوچک‌ترین ساخت پیاپیافته، و Gang یا ژوند که از این گونه پیاپیافتگی برخوردار نیست) سرچشمه می‌گیرند.

۱۸۴۴- «آموزش کمپوزیسیون، یا تئوری جامع کار تماتیک و فرم‌های سازی معاصر» اثر «ای. ه. لوبه»^۱ و کتاب متأخرتر و مفصل‌تر او «کتاب درسی کمپوزیسیون موسیقایی» (جلد I- ۱۸۵۰) که در آن، صفحات اختصاص یافته به موتیف (که دقیقاً به عنوان ساختی یک‌میزانی تفسیر می‌شود) و گسترش موتیفی از ارزش خاصی برخوردارند.

۱۸۷۸- «آموزش فرم‌های موسیقایی» اثر «ل. بوسلر»^۲، که تکامل‌دهنده ایده‌های مارکس است و از بابت رواج آنها در روسیه (در نتیجه دو چاپ پشت سرهم با ترجمه‌های مختلف)^۳ مهم به حساب می‌آید.

۱۸۸۹- «توضیح المسائل آموزش کمپوزیسیون» اثر «ه. ریمان»^۴ و نیز کتاب متأخرتر او «رساله آموزش کمپوزیسیون» (۱۸۹۷)^۵، جلد اول «آموزش گسترده کمپوزیسیون» (۱۹۰۲)^۶ که در آن ایده‌های جدید مربوط به ساختمان متریک فرم موسیقایی (کشف یکی نبودن احتمالی ثبت نُتی متر و ضربان واقعی آن؛ شناسایی کارکردهای متریک میزان‌ها و بر این اساس

^۱ Lobe J.ch. compositionslehre oder umfassende Theorie von der thematischen Arbeit und den modernen Instrumentalformen. Weimar, 1844.

^۲ Lobe J.ch. Lehrbuch der musikalischen komposition. Bd.I. Leipzig, 1850.

^۳ BuBler L. Musikalische Formenlehre. Berlin, 1878.

^۴ ل. بوسلر. کتاب درسی فرم در ۳۰ تکلیف با نمونه‌های پُرشمار، تمرینات و نمونه‌هایی از آثار کلاسیک برای آموزش و خوآموزی. ترجمه از آلمانی یو. آ. پوخلسکی زیر نظر آ. ای. یوسکوویچ-کراسکوفسکی، ۱۸۸۲. ل. بوسلر. کتاب درسی فرم‌های موسیقی سازی، لایپزگ ۱۸۸۴. تمرین. ترجمه از آلمانی ن. کلشکین و س. تلنایف. مسکو: ۱۸۸۴.

^۵ Riemann H. katechismus der kompositionslehre. Leipzig, 1889.

^۶ Riemann H. GrundriB der kompositionslehre (Musikalische Formenlehre). Leipzig, 1897.

^۷ Riemann H. GroBe kompositionslehre. Bd. I. Berlin, stuttgart, 1902.

۲۰ فرم در موسیقی

توضیح روش‌های مختلفِ برهم زدنِ تقارنِ متریک و توجه دقیق به نقشِ فرم‌سازانه هارمونی بسیار پُر قابلیت هستند.

۱۸۹۳، ۱۸۹۵- «فرم موسیقایی» و «فرم‌های کاربردی» اثر «ا. پرائوت»^۱، که دستاوردهای متریک ریلمان را مورد توجه قرار می‌دهند و آموزشِ فرم‌های بزرگ را به طور قابل ملاحظه‌ای پیش می‌برند. کتاب‌های فرم پرائوت که در زمانِ خود مفصل و پُر از مثال‌هایی از موسیقیِ قرن‌های هجدهم-نوزدهم بودند به زبانِ روسی در روسیه منتشر شدند^۲ و نقش مهمی در پیشرفتِ علمِ موسیقاییِ روسی ایفا کردند. ۱۹۱۱- «آموزش فرم‌های موسیقایی» اثر «ه. لایشتن تریت»^۳، از لحاظ توسعه قابل ملاحظه طیفِ تاریخیِ پدیده‌های مورد توجه (از گُرالِ گریگوریانی تا موسیقیِ دیوسی و شوپنبرگ) بسیار شایان توجه است؛ اما مرورِ کاملاً اجمالیِ فرم‌ها در حدود ذکر شده بیانگرِ انحرافِ اساسی از جهت‌گیریِ عمدتاً کلاسیک و صرفاً اروپاییِ آموزش‌های سابقِ فرم است (به طور مثال، در فصل اختصاص یافته به «فرم‌های موسیقی یک صدایی»، به موسیقیِ هندی و موسیقیِ وداها اشاره می‌شود).

۱۹۴۲- «مدل‌هایی برای مبتدی‌ها در کمپوزیسیون» اثر «آ. شوپنبرگ»^۴، و همچنین کُتبِ تألیف شده در دهه ۴۰ اما منتشر شده پس از مرگ «اصول کمپوزیسیون موسیقایی»^۵ و «کارکردهای ساختاری هارمونی»^۶ که در آنها ایده‌ی اساسیِ مارکس در مورد تضادِ Satz و Gang، در سطحی جدید توسط شوپنبرگ احیاء می‌شود. شوپنبرگ (بنا به گواهی آ. ویرن و ف. گرشکوریچ)، Satz و Gang را به عنوان پایه و اساسِ انواع ارائه‌های «سخت» (hard) و «سست» (loose) تفسیر می‌کند؛ برای اولین بار ویژگیِ ساختاریِ Satz معلوم شده است، که (اگر از اصطلاح‌شناسیِ

^۱ Prout E. Musical form. London, 1893. Applied forms. London, 1895.

^۲ به فهرست منابع در پایان قسمت اول کتاب نگاه کنید.

^۳ Leichtentritt H. Musikalische Formenlehre. Leipzig, 1911.

^۴ Schönberg A. Models for beginners in composition. New York, 1942.

^۵ Schönberg A. Fundamentals of musical composition. London, New York, 1967.

^۶ Schönberg A. Structural functions of harmony. New York, 1954.

قرن‌های هفدهم تا بیستم ۲۱

روسی استفاده کنیم) عبارت از خُرد کردن همراه با به هم متصل کردن و نتیجتاً سیستم دیگری از تکرار در مقایسه با پرلود است.

۱۹۴۷- «فرم موسیقی» اثر «ای. اسپاسین»^۱ اولین کتاب فرم گسترده روسی را معرفی می‌کند؛ توجه لازم به پیشبرد هارمونیک کمپوزیسیون باعث شده است که مؤلف، تئوری اساساً مهم فونکسیون قسمت‌های فرم موسیقایی را به وجود آورد.

۱۹۹۰-۱۹۶۷- چند کتاب از سری «آنالیز آثار موسیقایی» اثر و. سوکرمان (قسمت اول- مشترکاً با ل. مازل)^۲ که حاوی جمع‌بندی‌های عمیق و مطالب فاکتولوژیک فراوان مربوط به ساختمان و معنانشناسی موسیقی دوره کلاسیک- رومانئیک و، افزون بر این، اطلاعاتی اساسی درباره هنر موسیقی باروک، تا حدی رونسانس، و نیز برخی جریانات موسیقی قرن بیستم (به طور عمده، جریاناتی که در بستر سنت کلاسیک- رومانئیک قرار دارند) هستند.

۱۹۸۷-۱۹۷۴- اثری چند جلدی تحت عنوان کلی «فرم موسیقایی» تألیف ی. خامینسکی و ک. ویلکوفسکا-خامینسکا^۳، که در آن برای اولین بار هنر موسیقی اروپا در ابعاد کامل تاریخی (از قرون وسطی تا به امروز) و با در نظر گرفتن تمامی ژانرها معرفی شده است؛ اما گستردگی این ایده، امکان بررسی مفصل ساختمان فرم‌های موسیقایی را منتفی کرده و بیشتر موجب نمایش آنها از لحاظ تاریخی شده است تا تئوریک.

^۱ وجه مشخصه کتاب‌های روسی قرن نوزدهم- ابتدای قرن بیستم (آ. روبینس، آ. آرنسکی، آ. پوزیرفسکی؛ فهرست منابع در پایان قسمت I را ببینید)، اختصار فوق‌العاده و ولیستکی آشکار به آثار نویسندگان آلمانی (مارکس، بوشلر) بود. کتاب‌های و. بلیلیف و ک. کاتوآر (فهرست ذکر شده منابع را ببینید) که در دهه‌های ۲۰-۱۰ ظاهر شدند نیز کاملاً مختصر و به معنی فاصله گرفتن از تفکر مرسوم در روسیه در مقولات «لید»، «پنج فرم روندو» و «سونت» (که تفسیرش- در آنچه که به انواع آن مربوط می‌شد- اساساً متفاوت شد) بودند.

^۲ فهرست منابع در پایان قسمت I را ببینید.

^۳ chominski J., Wilkowska- chominska k. Formy muzyczne. 1. Teoria formy. Male formy instrumentalne. Krakow, 1983. 2. Wielkie formy instrumentalne. Krakow, 1987. 3. Piesn. Krakow, 1974. 4. Opera i dramat. Krakow, 1976. 5. Wielkie formy wokalne. Krakow, 1984.

در این کتاب، کوششی برای ارائه تصویری کلی از فرم‌سازی در دوره نو به عمل آمده است. با آنکه تاریخ آموزش فرم موسیقایی (به معنای امروزی کلمه) بیش از دو قرن سابقه دارد، اما نباید گفت که تئوری فرم این دوره کامل شده است.

در این کتاب، مؤلف اهداف خودش را دنبال کرده است، که عبارتند از:
۱. جمع‌بندی دستاوردهای ارزشمند آموزش فرم کلاسیک در سال‌های گذشته.

۲. برطرف کردن کمبودهای فراوان باقی‌مانده در تئوری فرم‌های کلاسیک-رومانتیک (پیش از همه ساختار جمله بزرگ، بخش‌های گسترش‌دهنده فرم‌های لید، برخی انواع خاص فرم‌های لید، ساختارهای روندوی کوچک، بخش‌های گسترش‌دهنده فرم سونات).
۳. توصیف به حد کافی گسترده فرم‌ها در موسیقی قرن هفدهم - نیمه اول قرن هجدهم (علت صرف نظر کردن از بررسی فرم‌های صرفاً پلی‌فونیک، تحقیق‌شدگی بیشتر این فرم‌ها در مقایسه با سایر فرم‌های این دوره بوده که در کتب پرشمار پلی‌فونی منعکس است).

۴. تعیین خطوط اساسی فرم‌ها در موسیقی قرن بیستم.
برخلاف تمامی کتب آموزشی موجود فرم، در این کتاب برای اولین بار اطلاعات مربوط به فرم‌سازی باروک و معاصر در قسمت‌هایی اختصاصی متمرکز شده‌اند که به نظر می‌رسد، امکان تصور کامل‌تر و متوالی‌تر خصوصیت فرم‌های دوران مختلف را فراهم می‌کند.

ISBN: 978-600-90577-8-8

9 786009 057788

www.nayoney.com

Design: Nazanin khazaei